Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

KRITISCHE AANTEEKENINGEN.

In XENOPHONS *Hellenica* II. II. 20 (ed. L. DINDORF, *Parisiis.* DIDOT) staat: *Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν [ειργασμένην] ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις (-ην) τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἕπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται.*

In plaats van het door DINDORF uit den *codex Marcianus* 368[1] opgenomen *καθέντας*, dat ook reeds door STURZ wordt vermeld als staande op de *Margines* (zie *Lexicon Xenophonteum* in v. v. *καθιέναι* en *κατάγειν*), lezen wij in alle andere uitgaven *κατάξαντας*, en door SCHNEIDER wordt *καθέντας* uit *codices Parisini B* en *D* en uit den *Margo Stephan.* en *Leonclavianus* opgegeven als variant voor *καθελόντας*, waarvoor *Parisinus C* *καταθέντας* heeft. Dat *κατάξαντας* in *vorm* niet geduld kan worden heeft PHRYNICHUS reeds opgemerkt; maar al herstelde men den waren *aoristus* *καταγαγόντας*, dan nog zou het *verbum* hier om zijne *beteekenis* niet te pas komen. Immers *κατάγειν φυγάδας* of *ἐκπεπτωκότας* wordt gezegd van hem, die door zijne magt of invloed bewerkt, dat de ballingen in hun vaderland terugkeeren. Zoo als CYRUS (*Anab.* I. I. 7 *ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας — ἐπολιόρκει Μίλητον —*, *καὶ ἐπειρᾶτο κατά-*

---

[1]) *Mnem.* I. 316 staat verkeerdelijk een ander Venetiaansch hs., n°. 364. Ook dáár is bedoeld n°. 368, een papierhs. van de veertiende eeuw, in quarto, inhoudende de *Hellenica*, voorts *Agesilaos*, *Memorabilia*, *ἱππαρχικός*, *περὶ ἱππικῆς*, *Λακεδαιμονίων πολιτεία*, *περὶ προσόδων*, *συμπόσιον* en *κυνηγετικός*. RED.

γειν τοὺς ἐκπεπτωκότας, en (*Ibid.* II. 2) hun belooft μὴ πρόσθεν παύσεσθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Maar wat beteekent καθιέναι φυγάδας? DINDORF haalt in zijne laatste Oxfordsche uitgave aan κατιέναι: doch dat kan alleen eenige kracht hebben ten voordeele van de *praepositio* κατά: met even veel regt ware het *substantivum* κάθοδος aangevoerd geworden: ik voor mij begrijp καθιέναι hier niet. PLUTARCHUS, van dezelfde vredesvoorwaarden sprekende, (*Lys.* 14) zegt: καββαλόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ μακρὰ σκέλη, καὶ ἐκβάντες ἐκ πασῶν τῶν πόλεων, τὰν αὐτῶν [γᾶν] ἔχοντες· ταῦτα κα δρῶντες τὰν εἰράναν ἔχοιτε, ἂ χρὴ δόντες, καὶ τοὺς φυγάδας ἀνέντες. Περὶ δὲ τᾶν ναῶν τῶ πλήθεος, ὁκοῖόν τι κα τήνοις δοκέῃ, ταῦτα ποιέετε. welk ἀνέντας wel eens gebruikt is om καθέντας te staven. Ik voor mij geloof echter, dat men dat ἀνιέναι maar geheel voor rekening van den *Chaeroneër* laten moet[2], en niet trachten het te verdedigen met vs. 265 van het 18e boek der *Odyssea:*

τῷ οὐκ οἶδ' εἴ κεν μ' ἀνέσει θεός, ἦ κεν ἀλώω
αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ·

waarop de *scholiast* aanteekent: ἀνέσει] ἐκ τοῦ θανάτου ἀφήσει, ἢ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν πατρίδα ἀναπέμψει καὶ ἀνακομίσει: daar toch wordt gesproken van den god, door wiens magtige bescherming de krijgsman uit den oorlog behouden huiswaarts keeren zal; maar niet van het volk, dat de mannen, welke het vroeger gebannen heeft, terug roept of weder in den staat opneemt. Dat laatste heet καταδέχεσθαι[3]. ANDOCIDES, of wie dan ook de vervaardiger wezen moge der *oratio de Mysteriis*, schrijft van deze zelfde gebeurtenis (§ 80 van BEKKER): ἐπεὶ δ' αἱ σπονδαὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, καὶ τὰ τείχη καθείλετε, καὶ τοὺς φεύγοντας κατεδέξασθε, κτέ.: en in de onder gelijke vlag varende rede *de Pace* lezen wij in

---

[2]) Even als de fouten en ongelijkheden in den *Dorismus*, zoo als ἐκβάντες voor ἐκβῶντες, πασῶν τῶν voor πασᾶν τᾶν, πόλεων voor πολίων, δρῶντες voor δρᾶντες: en in 't algemeen zoo vele andere, b. v. het fut. ὀμόσω door Prof. COBET aangehaald in zijne *Commentatio de Sinceritate cet.* p. 15: in welk stuk door *heroes* op pag. 6 regel 3 v. o. bedoeld worden HOMERUS, EPICHARMUS, XENOPHON *Ath.*, PLATO enz., niet WYTTENBACH. Dit is eene explicatie *sub rosa.*

[3]) Zie *Hellen.* V. I. 34. II. 10. *Ages.* II. 21.

§. 11: *ἡμῶν κρατήσαντες Λακεδαιμόνιοι τῷ πολέμῳ ἐπέταξαν ἡμῖν καὶ τὰ τείχη καθαιρεῖν, καὶ τὰς ναῦς παραδιδόναι, καὶ τοὺς φεύγοντας καταδέχεσθαι*; hetzelfde vinden wij later nog eens terug in § 31. Wat derhalve, als een zeer gewoon verschijnsel, gebeurd is met *καθέντας* voor *καθελόντας*, dat er namelijk twee letters zijn uitgevallen, dat komt mij voor ook met *κατάξαντας* plaats gehad te hebben, waarvoor *καταδεξαμένους* zou behooren gelezen te worden. Over het verschil in den uitgang zal wel niemand met mij twisten, die handschriften gezien, of althans BASTS *Commentatio Palaeographica* gelezen heeft.

De plaats van XENOPHON is aan VALCKENAER ontsnapt, die op *Memor*. IV. II. 8 aanteekent: „ *συνῆξας*] Si lectio marginis Ed. Steph. est ex libris scriptis, *συνῆχας* praeferrem. Semel tamen in Aristophaneis legitur *ἀπῆξας*, Ran. 471, apud Thucyd. *προσῆξαν* p. 162, 28 (II. 97). Sed nihil horum, invenietur, ut arbitror, in Xenophonteis." Voor *ἀπῆξας* in de *Ranae* (468) heeft DINDORF *ἀπῇξας* gegeven: bij THUCYDIDES is, althans voor zoo ver mij bekend is, nog geene verandering voorgesteld. Daar lezen wij: *φόρος τ' ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου — ὅσον προσῆξαν ἐπὶ Σεύθου, ὃς — πλεῖστον δὴ ἐποίησε, — τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις — καὶ δῶρα οὐκ ἐλάττω τούτων προσεφέρετο.* Al ware nu de *vorm* *προσῆξαν* goed, dan deugde hier het *tempus* niet, want er wordt een *imperfectum* vereischt, even als later *προσεφέρετο*; doch ook al stond er dat, dan nog zouden we opkomen tegen het *gebruik* van *προσάγειν* daar, waar van belastingen gesproken wordt: *opbrengen* in dien zin is *προσφέρειν* of *εἰσφέρειν*. LOBECK (*ad* PHRYNICHUM p. 287) houdt deze plaats voor zeer gezond en gebruikt haar zelfs om *προσάγειν* in POLYBIUS (V. 30) te verdedigen. Om het Grieksch zou ik met POLYBIUS zoo hard niet strijden; maar in *dit* geval hebben de *librarii* schuld, welke hem, die overigens het goede werkwoord gebruikt, een verkeerd hebben aangewreven. In THUCYDIDES heeft de eene fout, zoo als dat in de *codices* zoo dikwijls is gegaan, de andere noodzakelijk te weeg gebragt: toen *προσῆξαν* het woord *προσῆσαν* verdrongen had, en voor *ὅσοι* *ὅσον* gezet werd, moest van *φόροι* ook *φόρος* gemaakt, en in plaats van *πλείστους* geschreven worden *πλεῖστον*: het *pronomen* *τούτων* is het ontkomen, dat op *φόροι* wijst, waardoor

δῶρα, welke vrijwillige opbrengsten zijn, tegen φόροι, waartoe men verpligt is, worden overgezet. Op de plaats bij Polybius is het passende woord gemakkelijk te herstellen door, even als in de *Hellenica*, de uitgevallen letters weder in te voegen, zoo dat van προσῆγον τὰς εἰσφοράς, zoo als er nu staat, worde προσήνεγκον τ. ε.; de *aoristus* staat geheel te regt, want Polybius vermeldt een geval, dat eenmaal, in dat jaar (*Olymp*. 140. 2), plaats had.

De *aoristus med.* ἄξασθαι staat op drie plaatsen bij Herodotus en wordt door Valckenaer goedgekeurd in zijne noot op V. 34. In den tekst staat: ἐπεὶ μέντοι (de *Naxiers*) ἐπύθοντο (dat de *Perzen* aanrukten om de stad te belegeren), αὐτίκα μὲν ἐσενείκαντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ σῖτα καὶ ποτὰ καὶ (τὸ) τεῖχος ἐσάξαντο. Καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο (al. παρεσκευάζοντο) ὡς παρεσομένου σφι πολέμου. Hierop annoteert Valckenaer: » καὶ τεῖχος ἐσάξαντο]. Non miror in forma verbi, grammaticis haud animadversa, Vallam, Portum similesque haesisse literatores"; een weinig verder: » non facile reperietur, qui praeter Herodotum adhibuerit ἄξασθαι, ἐσάξασθαι, προεσάξασθαι." Maar Herodotus kende evenmin eenen *aoristus* 1 als eenig ander *Griek*, en gebruikt altijd den gewonen *aoristus* 2; hoe toch zouden er naast elkander *twee* kunnen bestaan? Ik wil trachten de ware lezing op de genoemde drie plaatsen te herstellen; de reeds aangehaalde zal de grondslag zijn, waarop de verbetering van twee daarvan rust, terwijl de eerste zelve door vergelijking met het 70ste *caput* van het 9de boek kan worden geëmendeerd. Daar lezen we: ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο ὡς ἠδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος: zoo leze men ook in V. 34, en interpungere aldus: παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκησόμενοι καὶ σῖτα καὶ ποτὰ, καὶ (dat Valckenaer had weggeworpen) τὸ τεῖχος ἐφράξαντο. De tweede plaats wordt gevonden in I. 190: ἐπεὶ δὲ ἐγένετο (ὁ Κῦρος) ἐλαύνων ἀγχοῦ τῆς πόλιος, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἑσσωθέντες τῇ μάχῃ, κατειλήθησαν ἐς τὸ ἄστυ. οἷα δὲ ἐξεπιστάμενοι ἔτι πρότερον τὸν Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζοντα (l. ἀτρεμιέοντα Cob.), ἀλλ' ὁρέοντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ἐπιχειρέοντα, προεσάξαντο (al. προσάξαντο) σιτία ἐτέων κάρτα πολλῶν. Voor προεσάξαντο stel ik voor te lezen παρεσκευάσαντο, even als in V. 34 παρεσκευάσαντο σῖτα (al. σιτία).

In het 20ste *caput* van boek VIII is de derde plaats met dezelfde fout: *οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προεσάξαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου.* Vergelijk hiermede in V. 34: *καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου.* — *Συνάξαντες* in VII. 60 is reeds door REISKE in *συννάξαντες* verbeterd, dat STALLBAUM in zijnen tekst heeft opgenomen.

Al die plaatsen derhalve, uitgezonderd die bij THUCYDIDES, hebben wij getracht te verbeteren door het terug brengen van uitgevallen letters: maar wat op de plaats in XENOPHON, die aanleiding tot dit stukje gaf, is ingebragt, moet op eene andere er worden uitgenomen. In boek VII, hoofdst. IV, § 4 van de *Anabasis* staat: *τότε δῆλον ἐγένετο οὗ ἕνεκα οἱ Θρᾷκες τὰς ἀλωπεκίδας ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι.* Dat is evenzeer onzin als *τοὺς φυγάδας καθιέναι.* Wat toch zijn *ἀλωπεκίδες*? XENOPHON zegt het ons zelf in zijn boekje *de Venat.* in de 1ste § van het 3de *caput*: *τὰ δὲ γένη τῶν κυνῶν ἐστὶ διττά· αἱ μὲν καστόριαι, αἱ δ' ἀλωπεκίδες. Ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, ὅτι Κάστωρ ἡσθεὶς τῷ ἔργῳ μάλιστ' αὐτὰς διεφύλαξεν· αἱ δ' ἀλωπεκίδες, διότι ἐκ κυνῶν τε καὶ ἀλωπέκων ἐγένοντο*: het zijn derhalve hybriden, ontstaan uit de vermenging van honden en vossen. En wat droegen de *Thraciers* op het hoofd? Dat verhaalt HERODOTUS in het 75ste *cap.* van het 7de boek: *Θρήϊκες δὲ ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἀλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο.* Zoo droegen de *Thessaliers κυνᾶς*, zie SOPH. *Oed. Colon.* vs. 314:

κυνῆ πρόσωπα Θεσσαλίς νιν ἀμπέχει.

en zoo spreekt ODYSSEUS (*Odyss.* XVIII. 377) van eene

κυνέη πάγχαλκος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα.

Het lijdt geen twijfel of *ιδ* moet worden uitgeworpen, zoodat *ἀλωπεκᾶς* gelezen worde: *cod. Vatic.* 987 heeft *ἀλωπεκυίας* en *Paris.* 1641[4] *ἀλωπεκίας.*

Gouda, *Sept.* 1853. N. J. B. KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.

---

[4]) Ook volgens mijne collatie, waar die lettergreep onderstreept is, ten teeken dat aan geene vergissing moet worden gedacht. E. J. K.